

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Veilig transporteren

Inhoud

Beleid veilig transporteren (BRANCHEAFSPRAAK)	2
Bedrijfsregels transportmiddelen en verkeersreglement (BRANCHEAFSPRAAK)	4
Veilig gebruik heftrucks en andere rijdende aangedreven transportmiddelen	5
Opleiding veilig gebruik mobiele arbeidsmiddelen (BRANCHEAFSPRAAK)	8
Maatwerk in opleidingen.....	8
1.1 Basis-opleiding kennis	9
1.2 Bijzondere taken.....	9
1.3 Veiligheidsbewustzijn	10
Onderhoud van kennis, vaardigheid en veiligheidsbewustzijn.....	10
Kwaliteitsborging opleidingen en instructies	10
Modulaire opbouw opleiden mobiele arbeidsmiddelen (!!! PRAKTIJKVOORBEELD)	12
Bepalen inhoud opleidingen en instructies.....	14
Veilig gebruik handpalletwagens/ niet aangedreven transportmiddelen (BRANCHEAFSPRAAK).....	18
Veilig gebruik werktuigen voor verticaal transport (BRANCHEAFSPRAAK).....	19
Verticaal transport personen (werken op hoogte) (BRANCHEAFSPRAAK).....	21
Veilig gebruik vrachtwagens en bedrijfswagens (BRANCHEAFSPRAAK)	22

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Beleid veilig transporteren (BRANCHEAFSPRAAK)

Alle verkeersbewegingen met transportmiddelen inclusief levering buiten de deur zijn een bron van veel ongevallen. Oorzaak van de ongelukken zit zowel in de techniek als in het gedrag van de medewerkers. Op beide fronten zijn maatregelen nodig. Om dit planmatig te doen zal ieder bedrijf zich bewust moeten zijn van de risico's en dus heel gericht in kaart moeten brengen hoe dit in het bedrijf er voor staat. Om dit te waarborgen zijn op sectorniveau een aantal afspraken gemaakt over de wijze waarop het bedrijf minimaal aandacht besteedt aan preventie van ongevallen bij het transporteren.

In deze brancheafpraak over het beleid worden de hoofdpunten benoemd die geregeld moeten worden. In de daar op volgende brancheafspraken wordt dit verder uitgewerkt.

Voor het beheersen van dit risico worden de volgende stappen gezet:

1. Aanwijzen van degene die tot taak heeft veilig en gezond gebruik van mobiele transportmiddelen te regelen.
2. In kaart brengen welke werkzaamheden met welke mobiele transportmiddelen worden gedaan.
3. Bepalen hoe preventief onderhoud, inspectie en keuring van de mobiele transportmiddelen en toebehoren geregeld wordt.
4. Maatregelen bepalen die voorkomen dat medewerkers aangereden of geraakt kunnen worden door transportbewegingen (fysieke afscheiding, zonering en afscherming, routing).
5. Bedrijfsregels en verkeersregels bepalen en zorgen dat iedereen deze kent.
6. Bepalen aan welke eisen medewerkers moeten voldoen (opleiding/instructie) om te werken met de mobiele transportmiddelen.
7. Aanwijzen van medewerkers en waarborgen dat zij de vereiste opleiding en instructie hebben.
8. Borging: afspraken maken over het periodiek controleren op veilig en gezond gebruik van de mobiele transportmiddelen (zoals veiligheidsrondes, evaluatie van de afspraken, herhaling opleiding/instructie/ hercertificering).

Risico-overzicht: ieder bedrijf heeft in kaart gebracht welke transportbewegingen in de bedrijfsactiviteiten (buiten en binnen) tot risico's kunnen leiden. Hiervoor zijn, voor zo ver van toepassing, minimaal de volgende arbeidssituaties bekeken en is binnen het bedrijf bepaald of en hoe deze risico's kunnen opleveren (zie Praktijkvoorbeeld Lijst risicovolle transportbewegingen):

- het gebruik van hijswerktuigen, hijsmiddelen en toebehoren (opzetstukken, ketting, hijsbanden enz.);
- het gebruik van aangedreven mobiele transportmiddelen;
- het gebruik van transportbanen en liftinstallaties;
- het gebruik van met de hand voortbewogen transportmiddelen;
- verkeer van voetgangers, fietsers en voertuigen op het buitenterrein en binnen;
- arbeidsmiddelen om personen op hoogte te brengen.

Beheersprotocol: Voor risicovolle transportbewegingen zijn binnen het bedrijf afspraken gemaakt over de wijze waarop de veiligheid optimaal gewaarborgd wordt. Hierin is tenminste vastgesteld:

- hoe voorkomen is dat de transportbewegingen met elkaar in conflict komen (botsingen, voetgangers die geraakt kunnen worden),
- welke transportmiddelen en eventuele toebehoren geschikt zijn voor de betreffende werkzaamheden,
- wie bevoegd is transportmiddelen te bedienen en hoe onbevoegd gebruik is tegengegaan,
- hoe voorlichting en instructie ten aanzien van risico's en beschermende maatregelen met betrekking tot transportmiddelen is geregeld, zowel van gebruikers als omstanders.

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Kwaliteitsborging:

- Voor de transportmiddelen is geregeld op welke wijze keuring, inspectie, reparatie en onderhoud gedaan wordt, zodat deze steeds in goede staat blijven. Er is afgesproken wie verantwoordelijk en bevoegd is en met welke frequentie het onderhoud en de inspectie van deze arbeidsmiddelen tenminste moet plaatsvinden.
- Voordat transportmiddelen in gebruik genomen worden is vooraf vastgesteld dat zij geschikt zijn voor de werkzaamheden die er mee uitgevoerd worden. Alle transportmiddelen en toebehoren hebben een CE keurmerk, Ook is de combinatie van transportmiddelen en toebehoren als samenstel beoordeeld (CE beoordeling voor het samenstel) en worden de arbeidsmiddelen uitsluitend volgens de gebruiksinstructies toegepast.
- Er worden geen technische veranderingen aan de arbeidsmiddelen gedaan, tenzij voor die aanpassingen door een deskundige een beoordeling gedaan wordt om te bepalen of het arbeidsmiddel met die aanpassing aan de eisen blijft voldoen voor het CE keurmerk.

Goede praktijken bij deze richtlijn

- [Lijst risicovolle transportbewegingen \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Programma van eisen transportmiddelen \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Heftruck bescherming bij kantelgevaar \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)

Lijst risicovolle transportbewegingen (PRAKTIJKVOORBEELD)

Locatie	werkzaamheid	Transport-middel	risico van transportbeweging	eisen aan bediener	extra voorschriften
Magazijn inkomend goed	uitladen vrachtauto	palletwagen + heftruck	aanrijdgevaar heftruck, aanrijding voetgangers (chauffeur transporteur), wegrijden vrachtauto	palletwagen-instructie, heftruckcertificaat	Bezoeker in veilige zone laten wachten, vrachtauto wielblok plaatsen, afzetten werkgebied palletwagen
Inpakrobot	afvoeren pallets robot	palletwagen + heftruck	geraakt worden door beweging robot, afvoer ligt in rijbaan heftruck	palletwagen-instructie, heftruckcertificaat, aangewezen medewerkers inpak	alleen bij zwaailicht betreden, zie productievoorschrift 5.4 inpak
.....					

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Bedrijfsregels transportmiddelen en verkeersreglement (BRANCHEAFSPRAAK)

U brengt in kaart of er verkeersbewegingen op het terrein en in de bedrijfsruimtes zijn die risico's met zich mee brengen. Als dat het geval is bekijkt u of het nodig is om technische maatregelen te nemen en afspraken te maken om het verkeer in goede banen te leiden. Hierin stelt u vast hoe de verkeersroutes en werkruimte gebruikt moeten worden. Voor iedereen is dan duidelijk wat wel en niet geoorloofd is. Dit voorkomt dat medewerkers onnodig risico lopen.

Het bedrijf heeft bedrijfsregels en een verkeersreglement die tenminste het volgende regelen:

- Waar niet met voertuigen gereden mag worden;
- Welke zones vrij gehouden moeten worden (niet parkeren en geen goederen achterlaten);
- Verplichting tot het melden van onveilige situaties, aanrijdingen en (bijna) ongevallen waarbij voertuigen, transportmiddelen of hijsmiddelen betrokken zijn.
- Verbod op: het gebruiken van transportmiddelen voor activiteiten waarvoor zij niet bedoeld zijn (personentransport, gebruiken van niet goedgekeurde hijsmiddelen, boven maximaal hefvermogen/draagvermogen, dieselveertuigen zonder adequate nafiltering binnen, privévoertuigen/scooters/fietsen in bedrijfsruimtes, stappen met de palletwagen, enzovoorts).
- Het dragen van hoge zichtbaarheidskleding op plaatsen waar voertuigen en voetgangers in hetzelfde werkgebied komen.
- Waar derden op het terrein komen regelt het verkeersreglement waar derden wel en niet toegelaten worden, hoe dit wordt geregeld (slagboom/hek, borden, belijning), hoe informatie aan derden wordt gegeven hierover (denk aan leveranciers/chauffeurs en bezoekers/klanten).

Als er meerdere heftrucks of andere voertuigen en/of hijsmiddelen gelijktijdig in dezelfde zone worden gebruikt, zijn aanvullend tenminste afspraken gemaakt over:

- De indeling en loop-/rijrichting van verkeersroutes en wie met welke voertuigen van deze routes gebruik mogen maken.
- Verkeersregels/voorrangsregels ook in relatie tot kraanbanen.
- Maximale rijsnelheden

De bedrijfsregels en het verkeersreglement worden in overleg met de ondernemingsraad of PVT vastgesteld of bij het ontbreken daarvan wordt dit gedaan met de belanghebbende medewerkers.

Goede praktijken bij deze richtlijn

- [Aangedreven hulpmiddelen voor transporteren \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Lijst risicovolle transportbewegingen \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Veilige looproutes in het magazijn \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Zones en bedrijfsregels veilig verkeer bedrijfsterrein \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Voorbeeld verkeersreglement \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Inrichting transport omgeving magazijn \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Veilige ingang en uitgang van het magazijn \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Voorlichting en instructie veiligheid transportmiddelen \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Heftruck bescherming bij kantelgevaar \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Beveiliging laad-losplaats borden \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Programma van eisen transportmiddelen \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Veilig gebruik heftrucks en andere rijdende aangedreven transportmiddelen (BRANCHEAFSPRAAK)

Aanrijdingen en andere ongevallen met heftrucks en andere rijdende transportmiddelen komen nog te veel voor. Deze zijn tegen te gaan door een goede inrichting van het gebouw en terrein, maar vooral door veilig gedrag van gebruikers. Naast veiligheidsrisico's zijn er ook gezondheidsrisico's verbonden voor gebruikers. Een belangrijk deel van de medewerkers in de sector maakt gebruik van mobiele transportmiddelen. Om te zorgen dat gebruikers en omstanders geen ongevallen overkomen zijn op sectorniveau afspraken gemaakt over een veilig en gezond gebruik van mobiele transportmiddelen.

Voor een veilige *inrichting* van de werkomgeving waar mobiele transportmiddelen gebruikt worden zie het onderdeel '**Veilige magazijninrichting**'. Wat betreft het veilig *gebruiken* van de mobiele transportmiddelen zijn de volgende onderdelen in uw arbobeleid vereist:

1. Aanwijzen van verantwoordelijke persoon die toeziet op alle maatregelen voor veilig gebruik van transportmiddelen.
2. Bepalen wie, onder welke voorwaarden, welke mobiele arbeidsmiddelen mag bedienen: duidelijke afspraken maken dat alleen aangewezen medewerkers werken met deze middelen.
3. Zorgen dat de gebruikers voldoende opgeleid zijn en blijven, om de middelen veilig te gebruiken en zich te houden aan de voorschriften voor geoorloofd gebruik.
4. Zorgen dat de veilige werkwijze ook in de praktijk wordt toegepast (bewust houden en toezicht houden).
5. Het zorgen dat de gebruikte transportmiddelen veilig zijn.

Om hier invulling aan te geven worden in deze brancheafpraak richtlijnen gegeven en hulpmiddelen geboden.

Brancheafpraak 1: geoorloofd gebruik

- Degene die in het bedrijf is aangewezen als verantwoordelijke bepaalt het 'toestaan van gebruik' van mobiele arbeidsmiddelen en toetst minimaal op de criteria van de Arbocatalogus.
- Voor alle aangedreven mobiele transportmiddelen is bepaald aan welke (opleidings-) eisen de gebruiker moet voldoen om er mee te mogen werken. Dit geldt voor alle aangedreven transportmiddelen: w.o. elektrisch aangedreven palletwagens, elektrische pallet truck (EPT), orderverzameltrucks, heftrucks en reachtrucks. De inventarisatie gebeurt minimaal op het niveau zoals is beschreven in het praktijkvoorbeeld '**Modulaire opbouw opleiden mobiele arbeidsmiddelen**'.
- Er is een nadere inventarisatie gedaan van werkzaamheden waarbij een risico op kantelen van de heftruck of reachtruck denkbaar is. Hiervoor zijn zo nodig specifieke maatregelen genomen en instructies gegeven aan de gebruikers.
- Als gebruik gemaakt wordt van opzetstukken of andere aanpassingen aan het transportmiddel, dan wordt hiervan apart aangegeven onder welke voorwaarden deze gebruikt mogen worden en door wie.
- Als mobiele transportmiddelen waar op meegereden wordt meer dan twee uur per dag door de medewerker gebruikt worden, dan zijn instructies gegeven hoe te hoge trillingsbelasting wordt tegengegaan (rugschade voorkomen).

Brancheafpraak 2: alleen voldoende opgeleide en geïnstrueerde gebruikers bedienen de middelen.

Medewerkers die transportmiddelen gebruiken zijn daarvoor toereikend opgeleid of geïnstrueerd. Hiervoor gelden de volgende afspraken:

- Voor het gebruiken van transportmiddelen geldt als minimumvereiste dat de persoon een bij de taken passende opleiding en instructie heeft gehad en de vaardigheden ook op voldoende niveau

CONCEPT ARBOCATALOGUS

heeft gehouden. Het hebben van een basis heftruckcertificaat is niet voor alle taken toereikend. Passende opleiding en instructie voldoet aan de brancheafspraken 'Opleiding veilig gebruik mobiele arbeidsmiddelen'. Voordat een medewerker met een arbeidsmiddel gaat werken wordt beoordeeld of deze voldoende bekwaam geacht wordt. Vereist is dat het opleidingsniveau aansluit bij de feitelijke taken zoals is omschreven in het praktijkvoorbeeld 'Modulaire opbouw opleidingen mobiele arbeidsmiddelen'.

- Wanneer met de heftruck op openbare weg wordt gereden dan beschikt de bestuurder over minimaal een T-rijbewijs voor een motorrijtuig met beperkte snelheid (MMBS). Is het voertuig minder dan 1.3 meter breed inclusief het voorzetstuk, dubbel lucht en andere modificaties, dan is het T-rijbewijs niet vereist. Let op: ook het 'eigen terrein' is 'openbare weg' als dit door derden vrij toegankelijk is.
- Periodiek (minimaal jaarlijks) wordt beoordeeld of de afgegeven toestemmingen nog passend zijn.

Brancheafpraak 3: waarborgen van veilig gebruik

De omstandigheden binnen het bedrijf, de gebruikte middelen en het veiligheidsbewustzijn zijn aan verandering onderhevig. Niet iedereen blijft vanzelfsprekend veilig werken en bewust bezig met de veiligheidsrisico's. Daarom is het nodig periodiek te evalueren of alles nog veilig gebeurt en om het bewustzijn van de medewerkers te prikkelen.

De basis is dat de leiding en collega's onderling in de dagelijkse gang van zaken toezicht houden en waar nodig corrigerend optreden als er niet volgens de instructies wordt gewerkt. Om te garanderen dat dit ook gebeurt moet er tenminste twee maal per jaar specifiek bekeken worden of iedereen volgens de afspraken werkt. Hiervoor wordt een veiligheidsronde gemaakt en wordt aan medewerkers feedback gegeven over veilige werkwijzes. De bevindingen van de veiligheidsronde worden besproken met de leiding en waar nodig worden aanvullende acties ondernomen om veilig en gezond werken te bevorderen. Van deze evaluatie worden aantekeningen gemaakt met daarin opgenomen welke verbetermaatregelen getroffen zijn in geval er ongewenste situaties zijn geconstateerd. In ieder geval zijn daarbij de volgende onderwerpen punt van aandacht:

- Maatregelen die waarborgen dat aangedreven transportmiddelen niet door onbevoegden gebruikt kunnen worden.
- Het vrijhouden van zones die vrij moeten blijven (paden, vluchtwegen, nooduitgangen)
- Het rijgedrag van hef-/reachtruck/EPT chauffeurs.
- Het gedrag van andere aanwezigen in het magazijn/laad- en losplaatsen die tot risico's kunnen leiden.
- Wanneer er een last wordt vervoerd met een truck waardoor het zicht van de chauffeur naar voren is belemmerd (hoger dan 60 cm bij een heftruck), wordt achteruit gereden.
- Bij het rijden de last zo laag mogelijk houden (niet hoger dan 15 cm geheven), dus niet met een geheven last rijden (zicht en kantelgevaar).
- Het veilig laden en onderhouden van accu's (in overeenstemming met de afspraken in de deelcatalogus 'Veilige magazijninrichting' Branche-afspraken 'Veilig acculaden').

Brancheafpraak 4: technische waarborgen veilig gebruik transportmiddelen

Inspectie en onderhoud

- Er zijn afspraken gemaakt over wie welke inspecties, onderhoud en reparatie mag c.q. moet doen, zowel voor het voertuig als voor de toebehoren (acculaders, opzetstukken, hijsbanden/-kettingen, e.a. hulpmiddelen). De arbeidsmiddelen worden minimaal 1x per jaar gekeurd. De personen of partijen die dat doen zijn voldoende bekwaam.
- Er is een instructie voor dagelijkse inspectie en afspraken voor periodieke inspectie en onderhoud van de transportmiddelen en toebehoren. Bij constatering van gebreken die de veiligheid in gevaar kunnen brengen, wordt het arbeidsmiddel niet gebruikt, maar meteen gerepareerd of vervangen.

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Technische voorzieningen

- Aangedreven mobiele transportmiddelen zijn uitgerust met een voorziening zodat zij niet in beweging kunnen gaan als de bestuurder het voertuig heeft verlaten.
- Hef- en reachtrucks zijn uitgerust met een veiligheidsgordel of -beugel of andere voorzieningen die bij kantelen er voor zorgen dat de medewerker geen onnodig letsel oploopt. Deze voorzieningen worden steeds gebruikt, tenzij een schriftelijk onderbouwde andere werkwijze een gelijkwaardig veiligheidsniveau waarborgt.
- Als bij het manoeuvreren van hef- en reachtrucks het risico bestaat dat zij met de mast of met de last in aanraking komen met obstakels zoals dakdelen, balken, leidingen, kraanbanen, dan zijn er doeltreffende maatregelen genomen om dit te voorkomen (begrenzing maximale reikhoogte, afscherming, markering).
- Voorzetstukken en andere hulpstukken die worden toegepast op de heftruck of reachtruck zijn goedgekeurde arbeidsmiddelen, die volgens de gebruiksvoorschriften van de heftruck in combinatie met die truck gebruikt mogen worden. De gebruiker is voldoende specifiek opgeleid/geïnstrueerd om met gebruik van deze hulpstukken de truck te bedienen (is dus bekend met de consequenties van het hulpstuk). Als met de truck hijswerkzaamheden gedaan worden dan is degene die de bediening doet en degene die de last bevestigt hiertoe specifiek opgeleid of geïnstrueerd. Er wordt alleen gebruik gemaakt van goedgekeurde hijsmiddelen (zie ook de **brancheafpraak 'Verticaal transporteren'**). Voor ieder hulpstuk is een gebruiksinstructie beschikbaar en er is een goed zichtbaar lastdiagram beschikbaar voor ieder hulpstuk. Hulpstukken worden in combinatie met de truck tenminste jaarlijks gekeurd.
- Bij laaddocks of -perrons is een voorziening beschikbaar die ongecontroleerd weggrijden/wegrollen van de te beladen/af te laden voertuigen voorkomt (zie ook **'Veilige magazijninrichting'**).
- De heftruck/het voertuig waar mee gereden wordt op de openbare weg beschikt over de vereiste voorzieningen en in ieder geval is deze uitgerust met:
 - 2 lampen aan voorzijde
 - richtingaanwijzers
 - waarschuwingsknipperlichten
 - aan achterzijde 2 achterlichten, 2 remlichten en 2 rood retroreflectoren
 - rood reflecterende driehoek met afgeknotte hoeken
 - vorkbeveiliging
 - bij een open cabine :1 linkerbuitenspiegel, bij een gesloten cabine een linker- en een rechterbuitenspiegel.

Extra voorzieningen, zoals b.v. de blue spot (blauw licht) zijn op de openbare weg niet toegelaten. De maximale snelheid van een heftruck op de openbare weg is 25 km/h

- Als met de heftruck langere afstanden (>100 m) afgelegd worden of op de openbare weg gereden wordt, dan moeten de vorken afgeschermd zijn. Hiervoor kunnen opsteekhoezen gebruikt worden of beter, een afschermbeugel die beide vorkpunten gelijktijdig afschermt. Voor meer informatie zie bijvoorbeeld <http://www.logistiek-vc.nl/intern-transport-beveiligingen-op-rond-mobiel-intern-transportmaterieel/id417-vorkbeveiliging.html> .

Goede praktijken bij deze brancheafspraken:

- [Aangedreven hulpmiddelen voor transporteren \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Lijst risicovolle transportbewegingen \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Programma van eisen transportmiddelen \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Werkhouding in/op voertuigen \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Laaddock voorkomen weggrijden vrachtauto \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Voorlichting en instructie veiligheid transportmiddelen \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Heftruck bescherming bij kantelgevaar \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Opleiding veilig gebruik mobiele arbeidsmiddelen (BRANCHEAFSPRAAK)

Iedere medewerker die een mobiel arbeidsmiddel gebruikt moet voldoende kennis en vaardigheid hebben om dit veilig te kunnen doen. Dit betekent:

1. Kennis hebben van de werking van het arbeidsmiddel en de aan het gebruik en onderhoud verbonden risico's voor de gebruiker zelf en voor de omgeving waarin hij werkt (kennis).
2. De vaardigheid hebben om het arbeidsmiddel op een veilige wijze te bedienen en eventuele gebreken te herkennen (praktijk).
3. De veilige werkwijze toepassen afgestemd op de omgeving en de werkzaamheden die er uitgevoerd worden (veiligheidsbewustzijn/veiligheidsgedrag).

Maatwerk in opleidingen

Er worden in de sector uiteenlopende arbeidsmiddelen gebruikt en vele verschillende werkzaamheden gedaan. Sommige geven grote risico's en andere beperkte risico's. De vereiste kennis en vaardigheid om dit werk veilig te kunnen doen is dus ook uiteenlopend. Het hebben van een standaard 'heftruckcertificaat' is geen garantie op het veilig kunnen uitvoeren van het werk, het biedt een beperkte basis.

Het is steeds nodig om te bekijken of met de genoten opleiding de passende kennis en vaardigheden aanwezig zijn voor de beoogde werkzaamheden. Er wordt van iedere werkgever (en werknemer) verwacht dat deze er voor zorgt dat de gebruiker van het arbeidsmiddel voldoende kennis en vaardigheid heeft om de taken veilig te kunnen doen. Dat betekent dat de volgende stappen worden ondernomen (zie ook de brancheafpraak [Veilig gebruik heftrucks en andere aangedreven rijdende transportmiddelen](#)):

1. Er is in kaart gebracht welke werkzaamheden gedaan worden met welke mobiele transportmiddelen.
2. Er is bepaald welke kennis en vaardigheid nodig is om die werkzaamheden met betreffende arbeidsmiddelen veilig te kunnen doen.
3. Er is (samen met opleider) bepaald welke opleiding en instructie nodig is om de kennis en vaardigheid te verwerven om dat werk veilig te kunnen doen. Voor ieder gebruik is bepaald welke opleiding en instructie als vereiste geldt (opleidingsmatrix).
4. Medewerkers die het arbeidsmiddel mogen bedienen respectievelijk de werkzaamheden mogen doen zijn daarvoor aangewezen (de rest mag dat niet).
5. Aangewezen medewerkers krijgen de opleiding en instructie aangeboden voordat zij de werkzaamheden gaan doen.
6. Tenminste iedere 3 jaren wordt beoordeeld of de medewerkers nog voldoende kennis en vaardigheden hebben (hertoets certificaat). Dit wordt getoetst door een terzake deskundige die hierover een verklaring afgeeft (hertificering). Waar uit de toets blijkt dat op onderdelen de kennis of de vaardigheid niet toereikend zijn, wordt dit door opleiding/instructie of aanvullende opleiding/instructie hersteld, om te waarborgen dat de kennis en vaardigheid op peil zijn. Dit is ingebed in het breder Arbobeleid dat tussentijds ook aandacht geeft aan bewust houden van de risico's en de maatregelen.
7. Bij het inzetten van een nieuw mobiel arbeidsmiddel of het anders inzetten van het arbeidsmiddel, wordt meteen bepaald welke opleidingsvereisten hiervoor gehanteerd worden. Desbetreffende gebruikers worden eerst op het vereiste kennis- en vaardigheidsniveau gebracht alvorens het arbeidsmiddel wordt ingezet.

Er is gewaarborgd dat de hiervoor benoemde opleiding en instructie minimaal voldoet aan de vereisten in het Praktijkvoorbeeld [Modulaire opbouw opleiden mobiele arbeidsmiddelen](#). Onderstaand wordt dit op hoofdlijnen nader toegelicht. Er wordt zodoende voorzien in een *maatwerk aanbod* voor opleiding en instructie, passend bij het type mobiel arbeidsmiddel en de aard van de werkzaamheden die met dat arbeidsmiddel gedaan worden.

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Basisopleiding

De basisopleiding is er op gericht gebruikers voor te bereiden op het veilig uitvoeren van relatief eenvoudige standaard werkzaamheden met aangedreven transportmiddelen met standaard uitrusting. De gebruiker kan met het arbeidsmiddel goederen op vloerniveau verwerken. Voor complexere taken zijn aanvullende opleidingen vereist.

Degene die een aangedreven transportmiddel bedient moet zich realiseren dat hij zichzelf en anderen in gevaar brengt wanneer hij dit middel niet op de juiste wijze inzet. Iedere bediener moet daarom basis kennis en vaardigheid hebben. Het gaat om:

- A) **Bediening:** vaardigheid en kennis van de kenmerken en de bediening van het transportmiddel.
- B) **Werkzaamheden:** vaardigheid en kennis over correcte uitvoering van de werkzaamheden die met het arbeidsmiddel gedaan worden.
- C) **Omgeving:** kennis over (invloed op) de risico's van de omgeving waarin het transportmiddel ingezet wordt.

Onderdeel A is arbeidsmiddel specifiek, onderdeel B is gericht op de producten die verplaatst worden en de wijze waarop deze worden opgeslagen en C. is gericht op veiligheidsbewustzijn en kennis van de omgevingsrisico's (magazijnveiligheid).

De inhoud van A, B en C is nader gespecificeerd in Praktijkvoorbeeld [Modulaire opbouw opleiden mobiele arbeidsmiddelen](#). Op basis daarvan stelt de opleider een specifiek programma samen.

1.1 Basis-opleiding kennis

Voor het mogen bedienen van alle aangedreven arbeidsmiddelen is tenminste een basis opleiding gevolgd. Die opleiding is afgesloten met een vaardigheidstoets. Daarin wordt zowel getoetst of de kennis over het gebruik van het arbeidsmiddel toereikend is als ook of betrokkene voldoende in staat is het arbeidsmiddel in praktische zin te bedienen. In die opleiding komen tenminste aan de orde:

- vereisten wat betreft controle en onderhoud door de gebruiker (inclusief laden/tanken).
- de werking van de bedieningsmiddelen en het kunnen bedienen daarvan.
- de werking van de veiligheidsvoorzieningen en het kunnen toepassen daarvan.
- de in acht te nemen grenzen wat betreft belasting van het transportmiddel (waar van toepassing inclusief het gebruik van opzetstukken en andere hulpmiddelen die van invloed zijn op de maximum belastbaarheid en rijsnelheid).
- praktische oefening van lastbehandeling en rijvaardigheid.
- stellingveiligheid (w.o. maximale belastbaarheid, manier van plaatsen en beschadiging).
- de in acht te nemen verkeersregels, waaronder de maximumsnelheden onder verschillende omstandigheden.
- veilig achterlaten van het transportmiddel.
- de risico's van lichaamstrillingen en de beschermende maatregelen, waaronder de invloed van rijsnelheid en ondergrond op de belasting.
- voorkomen van fysieke belasting (ergonomie).

1.2 Bijzondere taken

Aanvullende kwaliteiten (en dus opleiding) zijn nodig voor de volgende taken:

- Het doen van onderhoudswerkzaamheden en reparatie aan het arbeidsmiddel en toebehoren
- Het *monteren en bedrijfsklaar* maken van hulpstukken voor specifieke toepassing van het arbeidsmiddel.
- Het *werken* met speciale hulpstukken w.o., vatenklem, doorn, hijsjuk, kettingen, e.d.

CONCEPT ARBOCATALOGUS

- Het transport van gevaarlijke stoffen of andere lasten met bijzondere risico's (denk aan zwaartepunt, bewegende lasten, langgoed/extreem brede last, scherpe lasten, glas).
- Het gebruik van transportmiddelen op de openbare weg.
- Het uitladen/beladen van vrachtauto's en zeecontainers.

Voor de inhoud van de vereiste kennis en vaardigheden, zie Praktijkvoorbeeld [Modulaire opbouw opleiden mobiele arbeidsmiddelen](#)'.

1.3 Veiligheidsbewustzijn

De gebruiker van mobiele arbeidsmiddelen loopt zelf risico en kan risico's veroorzaken voor de omstanders als deze onvoldoende oog heeft voor een veilige wijze van werken. Dat geldt overigens ook voor andere werkzaamheden. De aandacht voor veilig en gezond werken moet voortdurend geprikkeld worden. Omdat het gebruik van mobiele arbeidsmiddelen relatief grote gevolgen kan hebben, is het vereist dat in de opleiding aandacht besteed wordt aan deze *verantwoordelijkheid*. Het gaat dan zowel om het eigen handelen als om het omgaan met collega's en leiding als deze risico's veroorzaken waarbij je als bediener betrokken raakt.

In de opleiding wordt gewezen op de verantwoordelijkheden en wordt ingegaan op de afspraken binnen het bedrijf (verkeersregels, orde en netheid, melden van beschadigingen, zonering, enz.). Ook wordt geleerd wat te doen als anderen in jouw omgeving onveilig gedrag vertonen, waardoor jouw werk risico's met zich mee gaat brengen.

Dit onderdeel moet in feite voortdurend in het bedrijf levend gehouden worden. Als hiervoor in het kader van programma's over veiligheidscultuur al andere activiteiten worden ondernomen dan kan in de opleiding voor dit onderdeel volstaan worden met specifieke aspecten van het gebruik van de mobiele transportmiddelen.

Onderhoud van kennis, vaardigheid en veiligheidsbewustzijn

Minimaal 1x per 3 jaar wordt bij betrokken gebruiker getoetst of kennis en vaardigheid nog actueel zijn en waar nodig wordt de opleiding herhaald en/of uitgebreid, afgestemd op de ervaring en passend bij de ingezette arbeidsmiddelen. Hierbij wordt specifiek aandacht besteed aan bewustzijn van veilig gedrag van bestuurder en personen in de omgeving (magazijnveiligheid en veiligheidscultuur).

Kwaliteitsborging opleidingen en instructies

In overleg met de ondernemingsraad of PVT wordt vastgesteld of en welke tussentijdse herhalingstrainingen vereist zijn.

De opleiding en training worden door een externe instantie verzorgd. Een interne opleiding is ook mogelijk mits deze aantoonbaar aan dezelfde criteria voldoet.

De opleider ziet er op toe dat de aspecten dekkend zijn en verklaart, bij goed resultaat, in een certificaat dat de medewerker over de vereiste kennis en vaardigheid beschikt. De medewerker verklaart dat hij inderdaad de kennis en vaardigheid heeft geleerd voor de genoemde onderdelen en deze zal toepassen in zijn werk (zie Praktijkvoorbeeld '[Vakbekwaamheidsverklaring mobiele arbeidsmiddelen](#)').

Op het certificaat is aangegeven welke onderdelen in de opleiding zijn behandeld, de deelnemer wordt geïdentificeerd en de datum van afronding wordt aangegeven.

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Goede praktijken bij deze richtlijn

- Modulaire opbouw opleiden mobiele arbeidsmiddelen (PRACTIJKVOORBEELD!!!)
- Vakbekwaamheidsverklaring gebruik mobiele arbeidsmiddelen (PRACTIJKVOORBEELD)
- Aangedreven hulpmiddelen voor transporteren (PRACTIJKVOORBEELD)
- Werkhouding in/op voertuigen (PRACTIJKVOORBEELD)
- Zones en bedrijfsregels veilig verkeer bedrijfsterrein (PRACTIJKVOORBEELD)
- Voorlichting en instructie veiligheid transportmiddelen (PRACTIJKVOORBEELD)

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Modulaire opbouw opleiden mobiele arbeidsmiddelen (!!!

PRAKTIJKVOORBEELD)

In dit praktijkvoorbeeld wordt aangereikt hoe u stap voor stap komt tot opleidingsbeleid voor het gebruik van mobiele arbeidsmiddelen.

Inventarisatie werkzaamheden				
Deze inventarisatie van werkzaamheden heeft als doel: het vaststellen van de opleidingsbehoefte om tot een optimale en veilige werkwijze te komen. Geef met ja aan als het onderdeel van toepassing is. In de laatste kolom staat dan wat in de opleiding hoort.				
	Werkzaamheden		Ant-woord Ja/nee	Vereiste
1	Met welke intern transportmiddelen wordt er gewerkt?	Vorkheftruck		Basis vorkheftruck
		Reachtruck		Basis reachtruck
		Zijlader		Maatwerk
		Meerwegtruck		Maatwerk
		Combi-hoogbouwtruck		Maatwerk
		Smalle gangentruck		Maatwerk
		Man-up truck		Maatwerk
		Elektrische Pallet Truck		Instructie: werken met EPT/stapelaar/ orderverzameltruck.
		Stapelaar		Instructie: werken met EPT/stapelaar/ orderverzameltruck.
		Orderverzameltruck		Instructie: werken met EPT/stapelaar/ orderverzameltruck.
	...			
2	Wordt er in hoge stellingen gewerkt?	Tot welke hoogte wordt er gewerkt? Hoger dan ...		Module: hoge stellingen
3	Wordt de vorkheftruck op de openbare weg gebruikt?	Ja/nee		Module: openbare weg
4	Met welk soort goederen wordt er gewerkt?	Langgoed: tot 2,7m		Module: lastbehandeling basis
		Langgoed: langer dan 2,7m		Module: lastbehandeling langgoed
		Metaal		Module: lastbehandeling metaal.
		Pallets		Basismodule
		Vaten		Module: lastbehandeling met voorzetapparatuur
		Rollen		
		Gevaarlijke stoffen		Module: lastbehandeling Gevaarlijke Stoffen
			

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Inventarisatie werkzaamheden				
Deze inventarisatie van werkzaamheden heeft als doel: het vaststellen van de opleidingsbehoefte om tot een optimale en veilige werkwijze te komen. Geef met ja aan als het onderdeel van toepassing is. In de laatste kolom staat dan wat in de opleiding hoort.				
	Werkzaamheden		Ant-woord Ja/nee	Vereiste
5	Van welke hulpmiddelen en opzetstukken wordt gebruik gemaakt?	Rollenklem		Module: lastbehandeling met voorzetapparatuur
		Balenklem		Module: lastbehandeling met voorzetapparatuur
		Witgoedklem		Module: lastbehandeling met voorzetapparatuur
		Doorn		Module: lastbehandeling met voorzetapparatuur
		Verlengde vorken		Module: lastbehandeling met voorzetapparatuur
		Vatenklem		Module: lastbehandeling met voorzetapparatuur
		Hijsgereedschap		Module: lastbehandeling met voorzetapparatuur
		Magneten en vaccuüm		Module metaal
			
6	Op welke wijze heeft u onderhoud en reparatie geborgd in de organisatie?	Eigen personeel →		Module: alles onderhoud
		Uitbesteed →		Module: basis onderhoud
7	Betreft het een eerste vorkhef- en reachtruckopleiding voor medewerkers?	Bij ja →		Module: basis Modules: op basis van inventarisatie volledig
		Bij 'nee' →		(Op basis van beoordeling in praktijk)
8	Zijn medewerkers op andere manier dan in opleiding hef-reachtruckopleiding aantoonbaar opgeleid om bewust veilig te kunnen werken (nemen deel aan andere periodieke veiligheids-trainingen/-programma's)?	Bij 'ja' →		Aandacht voor veilig werken borgen in opleidingsprogramma
		Bij 'nee' →		Module: eigen veiligheid en gezondheid Module: veilig magazijn Module: veiligheidscultuur

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Bepalen inhoud opleidingen en instructies

Op basis van de inventarisatie bekijkt u welke inhoud de opleiding en instructie moet hebben voor de verschillende functies die werken met mobiele arbeidsmiddelen. Hier is dit als voorbeeld uitgewerkt voor heftrucks en aanverwanten. Bespreek met uw opleider wat er precies nodig is en beschouw dit voorbeeld als minimum niveau om de opleidingsvereisten uit te werken.

Basis	
Module	Leerdoelen
Basiscontrole voertuig	<ul style="list-style-type: none"> • Kan de onderdelen van een dagelijkse controle benoemen. • Kan een dagelijkse controle uitvoeren.
Instellen machine	<ul style="list-style-type: none"> • Kan een dagelijkse controle uitvoeren (banden, lastrek, veiligheidsvoorzieningen, lekkage, hydrauliek, opschriften, typeplaat en lastdiagram). • Kan bij het voertuig op juiste wijze op- en afstappen. • Kan de laadtoestand batterij lezen en hierop juist handelen.
Besturen/rijden/remmen basis	<ul style="list-style-type: none"> • Kan op een pionnenbaan rijden zonder pionnen aan te rijden. • Past juiste rijsnelheid toe in relatie tot omgeving en belading. • Kan een haakse bocht maken. • Kan de geldende verkeersregels in het magazijn benoemen/toepassen. • Kan geldende verkeersregels op een buitenterrein benoemen en toepassen. • Veilig bedienen pedalen, handels, stand van de vorken, uit- en inreachen. • Kan veilig plaatsen en parkeren. • Inzicht in het stuurgedrag van de truck. • Kan afstanden juist inschatten (gangpadverdeling, draaipunt, enz.). • Juiste bediening van de handels. Het goed positioneren van de vork. • Op het goede moment heffen, c.q. dalen van de vork. Juiste stand van de vork tijdens het oppakken en wegzetten van de lading. • Juiste stand van de vork tijdens het rijden. Juiste moment in-/uitreachen.
Lastbehandeling basis <ul style="list-style-type: none"> • Lossen • Brede ladingen • Witgoed e.d. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bepalen lastzwaartepunt, kan aan de hand van een lading uitleggen waar het zwaartepunt zit. • Behandeling lastdiagram. • Kan vijf pallets 'uitvloeren' (van elkaar halen en achter elkaar leggen). • Kan aangeven welke pallet wel/niet opgepakt mag worden. • Kan de juiste wijze van rijden met en zonder last beschrijven. • Kan met en zonder lading met het voertuig door het magazijn manoeuvreren. • Kan lading op de grondlocaties plaatsen. • Weet op welke wijze met een beladen/onbeladen heftruck, voor- of achteruit, een helling te berijden. • Juiste bediening van de pedalen, handels en het stuur bij werken met last.

CONCEPT ARBOCATALOGUS

<p>Wat gaan we doen met de goederen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palletstellingen • Draagarmstellingen • Koud stapelen • XDOC 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan lading plaatsen uitrijden in stellingen tot ... meter hoogte. • Kan de volgende lading koud stapelen: kunststof pallets, ijzeren boxen, hoge lading
--	--

<p>Basis magazijnveiligheid</p>	<p>Zie basis onderdelen uitwerking module veiligheidsbewustzijn w.o.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stellingtypes en hun risico's bij gebruik en beschadiging • Verkeersregels en afspraken met anderen in de werkomgeving • Welke werkzaamheden mogen wel/niet met basisopleiding gedaan worden.
---------------------------------	--

Specifieke taken	
Module	Vereiste kennis en vaardigheid

<p>In hoge stellingen werken</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kan aangeven wat specifieke risico's zijn van werken in hoge stelling. • Kan nauwkeurig plaatsen en uitrijden uit hoge stellingvakken.
----------------------------------	---

<p>Langgoed: lastbehandeling met lading van meer dan 3 meter lengte.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kan aangeven wat de risico's zijn van het manoeuvreren met langgoed (langer dan 3 meter). • Kan veilig werken (rijden, laden en lossen) met langgoed van meer dan 3 meter.
--	---

<p>Lastbehandeling met voorzetapparatuur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ter vervanging van de vorken • Klem (witgoed, papier, vaten) • Doorn • Hijsgereedschappen w.o. vacuüm of magneten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan aangeven wat de risico's zijn van het werken met hulpstukken. • Kan aangepast lastdiagram hanteren, weet wat wel en niet mag met het hulpstuk gemonteerd. • Kan veilig werken (rijden, laden en lossen) met hulpstukken. • Kan de toebehoren op de juiste wijze instellen. • Kent veilige werkwijze magneten en vacuüm.
--	---

<p>Lastbehandeling gevaarlijke stoffen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kan symbolen gevaarlijke stoffen benoemen (herkent gevaarlijke stoffen, etikettering), kan risico aangeven, kent basisregels voor opslag en vervoer gevaarlijke stoffen en weet wat te doen bij noodsituaties/beschadiging/lekkage. • Kan IBC met gevaarlijke stoffen koud stapelen. • Kan een IBC met gevaarlijke stoffen in stelling plaatsen.
--	--

<p>Lastbehandeling vrachtauto en zeecontainer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kan een wagen of container laden met 6 boxen, 6 kisten, 6 pallets. • Kan rijden met (hoge) lading op een hellingbaan. • Kan belangrijke risico's van laden/lossen benoemen (w.o. personen, belastbaarheid vloer, laadperron/dock, gebruik kopschot en stabiliteit lading).
---	--

<p>Openbare weg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kan benoemen wat er nodig is om veilig met een voertuig op de openbare weg te rijden.
---------------------	---

CONCEPT ARBOCATALOGUS

	<ul style="list-style-type: none"> • Kan de geldende verkeersregels op de openbare weg benoemen en toepassen.
--	--

Onderhoud	
Module	Vereiste kennis en vaardigheid
Periodieke Technische controle voertuig	<ul style="list-style-type: none"> • Kan de onderdelen van een periodieke technische controle uitvoeren. • Kan periodiek technische controle uitvoeren. • Kan wel/niet jaarlijkse keuring uitvoeren.
Basis onderhoud (Brandstof)	<ul style="list-style-type: none"> • Kan de brandstoftank van de heftruck vullen. • Kan in noodsituaties de juiste handelingen verrichten.
Basis onderhoud (Elektrisch)	<ul style="list-style-type: none"> • Kan de gevaren van het onder lading zetten van de truck benoemen. • Kan de truck onder lading zetten. • Kan de batterij controleren en bijvullen. • Kan in noodsituaties de juiste handelingen verrichten.
Onderhoud uitgebreid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het voertuig op de juiste wijze onderhouden.
Onderhoud uitgebreid (accu-onderhoud)	<ul style="list-style-type: none"> • Kan op de juiste manier de accu onderhouden. • Kan in noodsituaties de juiste handelingen verrichten.
Werken in de batterijlaadruimte loodaccu (accu-onderhoud)	<ul style="list-style-type: none"> • Kent risico's van waterstofgas, beschadigde accu's (en waar nodig accuzuur) en kan de veilige werkwijze toepassen. • Is bekend met explosieveiligheidsvoorzieningen (explosieveilige installaties, ventilatievoorzieningen, alarmering). • Is bekend met elektrische risico's acculaad-apparatuur. • Kan in noodsituaties de juiste handelingen verrichten.

Veiligheidsbewustzijn	
Module	Leerdoelen
Eigen veiligheid/gezondheid	<ul style="list-style-type: none"> • Weet wat veilig en gezond werken voor chauffeur zelf inhoudt (kan eigen veiligheids- en gezondheidsrisico's en beschermingsmaatregelen en PBM's benoemen). • Weet welke voorwaarden voor veilige werkplek voor uitvoering van werk van de reach- en heftruckchauffeur nodig is (veilig materieel, ruimte, zicht/overzicht, orde en netheid, gladde vloer, kantelrisico).

Basis 2

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Magazijnveiligheid	<ul style="list-style-type: none">• Kan de vijf belangrijkste oorzaken van magazijn-ongevallen benoemen.• Kan de vijf belangrijkste oorzaken van ongevallen benoemen binnen het eigen bedrijf.• Kan de tien risico-hotspots in het magazijn/werkgebied benoemen.• Kan aangeven welke verkeersregels op het terrein en in de magazijnruimtes gelden en welke regels gelden m.b.t. rijsnelheid, scheiding van verkeerstromen, regels voor voetgangers in de werkomgeving.• Kan risico aangeven van aanrijding/beschadiging van stelling, slechte plaatsing, slecht beladen pallets, verpakking of pallets in slechte staat en weet veilig te handelen wanneer hij dit tegen komt.• Kan last minute risico-analyse (LMRA) uitvoeren in het magazijn.
---------------------------	--

Uitbreiding

Veiligheidscultuur/gedrag	<ul style="list-style-type: none">• Weet welke verantwoordelijkheid hij draagt ook voor anderen (collega's, overige gebruikers, omstanders) en toont hierin de gewenste attitude met betrekking tot veilig gedrag.• Kan aangeven welke veiligheidscultuur in het bedrijf heerst (wat zijn de basisnormen hier?).• Meldt aanrijdingen/beschadigingen direct.• Kan aangeven hoe collega's/omstanders aan te spreken als zij onveilig gedrag vertonen. Weet hoe leiding te benaderen als er onveilig gewerkt wordt in het werkgebied.• Kan aangeven welke verbeteringen qua veiligheid m.b.t. het logistiek werk mogelijk zijn in het bedrijf.
----------------------------------	---

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Veilig gebruik handpalletwagens/ niet aangedreven transportmiddelen (BRANCHEAFSPRAAK)

Handpalletwagens, trolleys en andere transportmiddelen zijn onmisbaar om fysieke belasting van medewerkers tegen te gaan. Het kiezen van het juiste middel voor de werkzaamheden is cruciaal. Daarnaast is een zorgvuldig gebruik door medewerkers nodig om nieuwe risico's tegen te gaan. Zodoende zijn op sectorniveau ook afspraken gemaakt over een veilig en gezond gebruik van transportmiddelen die met menskracht, dus niet motorisch aangedreven, worden voortbewogen.

- Medewerkers die op menskracht voortbewogen transportmiddelen gebruiken, zijn daarvoor geïnstrueerd. Daarbij is expliciete instructie gegeven over het langzaam, dus zonder explosieve kracht te gebruiken, in beweging brengen van transportmiddelen en het richten van de stand van de wielen (zie hiervoor ook brancheafspraak 'Duwen en trekken' in het onderdeel 'Lichamelijke belasting').
- De medewerkers die op menskracht voortbewogen transportmiddelen gebruiken, dragen veiligheidsschoenen met antislip zolen.
- Bij het in gebruik nemen van nieuwe transportmiddelen wordt met de gebruikers bekeken op welke wijze en voor welke toepassing de middelen ingezet kunnen worden. Gebruikers worden op die manier voorgelicht en geïnstrueerd.

Goede praktijken bij deze richtlijn

- [Duwen en trekken instructie en voorlichting \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Lijst risicovolle transportbewegingen \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Trekken en duwen optimale werkmethode gebruiken \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Rollend materieel kiezen dat optimaal werkt \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Begaanbare transportroutes \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Voorkom piekbelastingen bij trekken/duwen door juiste werktechniek \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Veilig gebruik werktuigen voor verticaal transport (BRANCHEAFSPRAAK)

Het verticaal transport van materialen kan risico's veroorzaken doordat de lasten uit het transportmiddel vallen, het transportmiddel breekt of personen geraakt worden door het transportmiddel of de last die daar mee wordt verplaatst. Om gevaren van het gebruik van verticale transportmiddelen uit te sluiten zijn de navolgende afspraken op brancheniveau gemaakt.

Medewerkers die verticale transportmiddelen (hijsen) gebruiken zijn daarvoor opgeleid of geïnstrueerd. Medewerkers die daarbij betrokken worden (aanpakken) hebben hiervoor ook specifieke instructies gehad. Hiervoor gelden de volgende afspraken:

- Hijswerktuigen en -middelen worden alleen bediend door aangewezen medewerkers die hiervoor toereikend zijn opgeleid en geïnstrueerd. In deze instructie is tenminste aandacht besteed aan bescherming van omstanders, de wijze van bevestiging van de last, controle op deugdelijkheid van en bevestiging van hijsbanden/hijskettingen.
- Hangende lasten worden niet over personen heen getransporteerd.
- Voor werkzaamheden waarbij niet vermijdbaar is dat over personen heen gehesen wordt en voor werkzaamheden waarbij transportmiddelen in elkaars bereik werken, zijn aan de hand van een nadere risico-inventarisatie voorzieningen getroffen die voorkomen dat schade of letsel ontstaat bij de bediener of omstanders. Indien het technisch niet uitvoerbaar is om medewerkers in de hijszones te beschermen, dan zijn veiligheidsprotocollen opgesteld die de veiligheid waarborgen. Voor medewerkers die betrokken zijn bij hijswerk (zoals oppakken en neerzetten van staal, vrachtwagens beladen of afladen met behulp van hijswerktuigen), hanteert u minimaal de veiligheidsmaatregelen zoals beschreven in het praktijkvoorbeeld 'Veilige zone bij hijsen' of een vergelijkbare werkwijze die tenminste dat veiligheidsniveau garandeert.
- Hijsinstallaties, liften of andere transportsystemen uitsluitend bedoeld voor goederentransport, worden nooit gebruikt voor personenvervoer. Dit verbod op personenvervoer is door middel van een duidelijk opschrift zichtbaar op deze middelen.
- Er is bepaald welke hijsmiddelen, hulpmiddelen en hijsgereedschappen voor welke lasten en in combinatie met welke hijs- en/of hefwerktuigen toegepast kunnen worden.
- Hijsmiddelen die achtergelaten worden door leveranciers worden niet hergebruikt, tenzij door keuring en CE markering (incl certificaat) is vastgesteld dat deze geschikt zijn. Singel use hijsbanden mogen niet hergebruikt worden.
- Alle hijsmiddelen en daarbij gebruikte hulpmiddelen (hijskettingen, hijsbanden, e.d.) worden periodiek (volgens opgave fabrikant / leverancier) door een erkende instantie of deskundig persoon gekeurd. Tussentijds wordt door gebruiker of door een aangewezen andere medewerker visuele inspecties uitgevoerd om op gebreken te controleren. Dit gebeurt door personen met voldoende relevante deskundigheid.
- Periodiek wordt een veiligheidsronde gedaan om te controleren of op veilige wijze gebruik gemaakt wordt van hijswerktuigen en hijsmiddelen.. Hoe vaak een ronde gemaakt wordt is afhankelijk van de aard en omvang van de risico's en geconstateerde afwijkingen, maar minimaal 2x per jaar wordt een ronde gedaan waarbij specifiek op de risico's van verticaal transporteren wordt getoetst.

Deze afspraken vormen (deels) een aanvulling op wettelijke verplichtingen. Uiteraard dient ieder bedrijf ook te voldoen aan de overige wettelijke vereisten zoals onder andere omschreven in Arbobesluit art. [7.18](#), [7.18a](#) en [7.20](#).

Goede praktijken bij deze richtlijn

- **Basis-veilige zone bij hijsen (!!! PRAKTIJKVOORBEELD)**
- [Lijst risicovolle transportbewegingen \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)

CONCEPT ARBOCATALOGUS

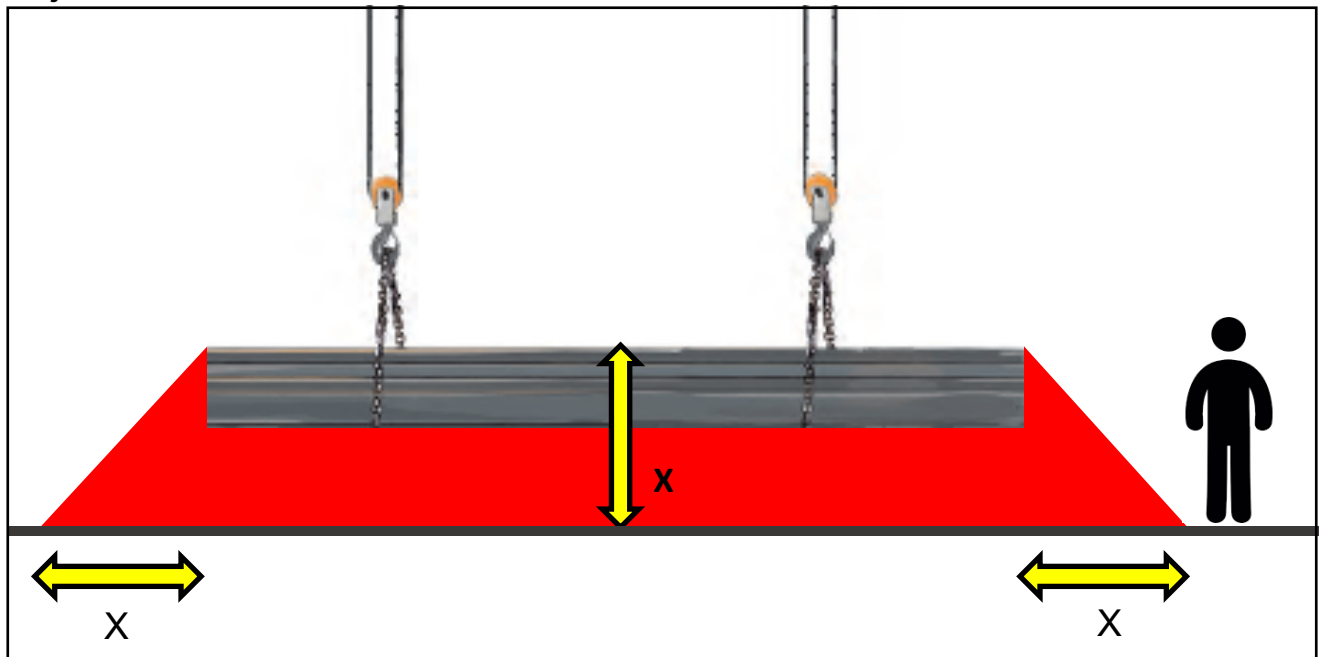
Basis-veilige zone bij hijsen (dodemans kruis) (!!! PRAKTIJKVOORBEELD)

Houd altijd voldoende afstand van de hijs. Onderstaande richtlijn is een basis-regel en geldt altijd, tenzij er voor een specifieke werkwijze extra veiligheidsvoorzieningen zijn getroffen die waarborgen dat de medewerker niet geraakt kan worden door de last en dit in een veilige werkwijze / instructie is vastgelegd.

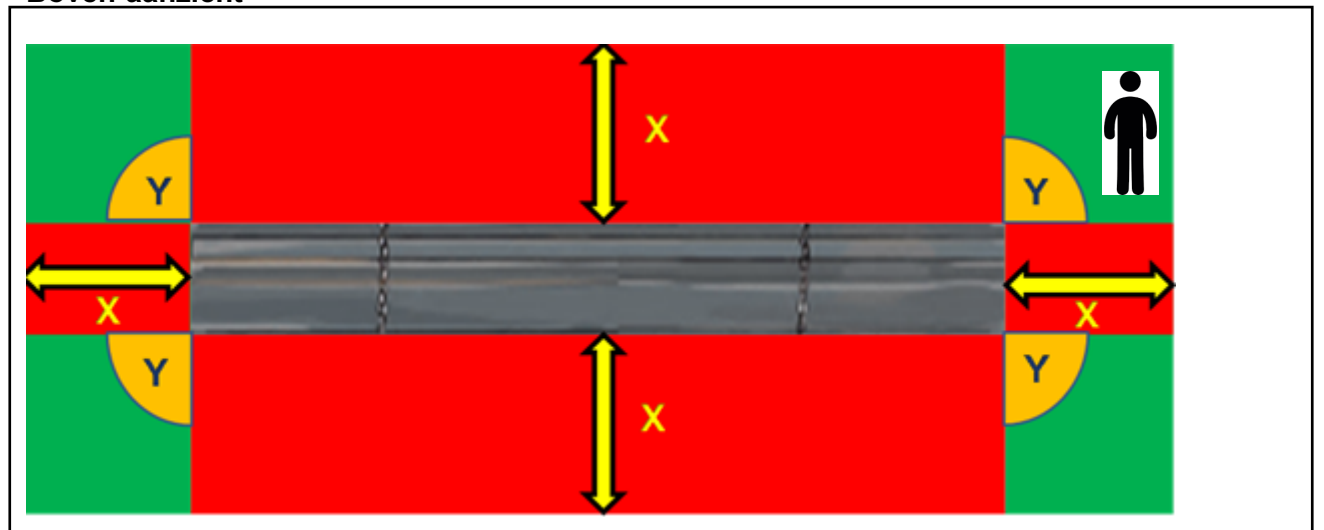
De afstand van de medewerker tot het gebied onder de last, moet minimaal gelijk zijn aan X waarbij X de afstand is van de bovenkant van de hijs tot de vloer (=X). Bijv: als de hijs 4 meter hoog hangt, houdt de medewerker minimaal 4 meter afstand. Dit tot een maximum van 8 meter.

De afstand Y is minimaal 0,5 meter totdat de last op maximaal 25 cm hoogte boven de plaats van bestemming is. De handen/armen mogen zich wel in dat gebied bevinden, maar niet onder de last.

Zij-aanzicht

Boven-aanzicht

Tijdens beweging van de last mag de omstander dus niet in de rode (X) of oranje (Y) vlakken aanwezig zijn.

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Verticaal transport personen (werken op hoogte) (BRANCHEAFSPRAAK)

Als er gewerkt moet worden op plekken die moeilijk bereikbaar zijn, dan is het van belang dat hiervoor de juiste middelen gebruikt worden. Het verkeerd gebruik van hulpmiddelen om op hoogte te komen leidt al snel tot onaanvaardbare risico's. De verleiding kan groot zijn om het oplossen van een storing of een reparatie 'even' te doen zonder de juiste middelen toe te passen. Dit heeft tot vele fatale ongevallen geleid. Om dit te voorkomen zijn de navolgende afspraken in de branche gemaakt.

- Het voor werkzaamheden op hoogte brengen van personen gebeurt alleen met daarvoor bestemde en veilig uitgeruste voorzieningen. Het gebruik van werkbakken op hef- of reach trucks is niet toegestaan. Er wordt niet op stellingen of installaties geklommen.
- Het is niet toegestaan om vanuit werkbakken een hoger gelegen plaats te betreden, de werkbak (van een hoogwerker) mag niet verlaten worden.
- Voor de medewerkers die werkzaamheden op hoogte verrichten zijn er toereikende voorzieningen om in noodsituaties op veilige wijze deze (tijdelijke) werkplek te verlaten.
- Er wordt niet langdurig (per dag maximaal 1 uur totaal) gewerkt op ladders bij werkzaamheden boven de 2,5 meter hoogte.
- Medewerkers die liften, hoogwerkers of werkbakken gebruiken zijn daarvoor aantoonbaar passend opgeleid of geïnstrueerd.
- Liften, hoogwerkers en werkbakken worden minimaal jaarlijks gekeurd door erkende instellingen of personen.

Naast deze afspraken moet uiteraard ook voldaan worden aan de wettelijke voorschriften. Bij het toepassen van werkbakken gelden specifiek de Arbobesluit artikelen [7.18 en 7.23 en 7.23d](#).

Goede praktijken bij deze richtlijn

- [Procedure veilig onderhoud aan machines en installaties \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Preventieve inspectie en onderhoud hulpmiddelen \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)

CONCEPT ARBOCATALOGUS

Veilig gebruik vrachtwagens en bedrijfswagens (BRANCHEAFSPRAAK)

Het beladen van vrachtauto's, veiligheid onderweg en het leveren bij klanten kan gevaren met zich meebrengen. Op de eerste plaats wat betreft geraakt worden door of het verliezen van lading, maar ook door omstandigheden uit de omgeving waar het werk gedaan wordt onderweg. Ook kan de lichamelijke belasting bij het beladen of uitladen hoog zijn. Hier is de medewerker ook sterk afhankelijk van de situatie op de plaats van levering. Tot slot kunnen medewerkers geconfronteerd worden met agressie en criminaliteit onderweg, zeker wanneer zij buiten kantooruren onderweg zijn. Ter waarborging van de veiligheid en gezondheid van medewerkers bij dergelijke werkzaamheden zijn een aantal maatregelen en middelen noodzakelijk waarover op sectorniveau de volgende afspraken zijn gemaakt.

- Er zijn afspraken gemaakt over een veilige plek voor de chauffeur om te verblijven tijdens het beladen van de vrachtauto.
- Plaatsen waar geladen of gelost wordt zijn afgezet, zodat onbevoegden er op geattendeerd worden de plaats niet te betreden en voorbijkomend verkeer gewaarschuwd wordt.
- Plaatsen waar geladen of gelost wordt zijn goed verlicht. Voertuigen waar buiten kantooruren mee gewerkt wordt zijn uitgerust met extra verlichting om ook buiten het voertuig bij te verlichten.
- Chauffeurs hebben de beschikking over bovenkleding met signaalwerking (reflectie en felle kleur, veiligheidshesjes).
- Er zijn afspraken gemaakt over het goed vastzetten van lading en wie daarvoor verantwoordelijk is.
- Er zijn instructies over het veilig openen van het laadruim (instabiele belading, knelrisico's, ijsafzetting).
- Het maximale laadvermogen wordt niet overschreden.
- De belading is zodanig dat het risico op kantelen of in onbalans raken van het voertuig tot het minimum beperkt wordt (geen onevenwichtige, topzware of verschuivende belading).
- Er zijn afspraken gemaakt met klanten over de eisen die gesteld worden aan de plaats van levering. Hierin is aandacht voor veiligheid van de omgeving, beschikbaar en bruikbaar zijn van tilhulpmiddelen/transportmiddelen en assistentie bij het uitladen.
- Het laadruim is bij voorkeur zo hoog dat medewerkers er rechtop in kunnen staan. Is dit redelijkerwijs niet mogelijk, dan is door het beschikbaar stellen van hulpmiddelen gewaarborgd dat lasten van meer dan 12 kg binnen het transportmiddel niet met de hand getild hoeven worden of met een rechte/holle rug getild kunnen worden.
- In of op de (bestel)auto/vrachtwagen zijn voorzieningen aanwezig die er voor zorgen dat de lading niet in de cabine terecht kan komen, ook niet bij noodstops en botsingen.
- Er is in kaart gebracht in hoeverre chauffeurs leveren op plaatsen en momenten waarop zij te maken kunnen krijgen met criminaliteit en/of agressie en geweld. Voor deze situaties zijn afspraken gemaakt over beschermende voorzieningen, gedragsregels voor chauffeurs, communicatie (aan- en afmelden bij betreden van kritieke situaties) en het snel beschikbaar zijn van assistentie.
- Waar gebruik gemaakt wordt van mobiele telefoon zijn er schriftelijk afspraken gemaakt over veilig gebruik van de telefoon onderweg en beschikken chauffeurs over een passende uitrusting in het voertuig.

Goede praktijken bij deze richtlijn

- [Afspraken maken met leveranciers en klanten \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Hulpmiddelen tillen en dragen \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Werkplek waar getild wordt optimaal inrichten \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Laaddock voorkomen wegrijden vrachtauto \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Til- en draagwerk slim organiseren \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)
- [Afspraken over slim inrichten opslaglocaties \(PRAKTIJKVOORBEELD\)](#)

CONCEPT ARBOCATALOGUS